

J. de Jonge:

Het Natuurhistorisch museum te Groningen

Het zal een veertig jaar geleden zijn, dat wij onze eerste grote kampeertocht maakten: vier jongens van de HBS. Onze uitrusting bestond uit weinig meer dan een pan, een primus en een loodzware tent.

We hadden Berninks „Ons Dinkelland” gelezen en we wilden dit sprookjesland — en Bernink — zelf gaan zien.

Wel, deze tocht werd in alle opzichten een succes. Toen we Denekamp binnengereden waren, meldden we ons direct bij de man, die ons van zijn geboorteland zoveel wonderen had verteld en hij stapte meteen met ons mee en wees ons een prachtig plekje, dicht bij de Beuningerbrug, aan de Dinkel, die toen nog niet stonk en waar af en toe een ijsvogel overheen flitste.

's Avonds zaten we gevierden aan de oever. Gemakshalve hadden we ieder een wittebroodje in de lengte doorgesneden, besmeerd en belegd. Korte tijd later waren de vier broodjes verdwenen.

Maar die eerste avond aan het rustig stromende riviertje en al de dagen die erop volgden — het was een sprookje.

Centrum van alle biologische bedrijvigheid waren Bernink en zijn museum. Er kwamen vooral ook heel veel jongeren en Bernink had voor iedereen tijd. Af en toe, als er erg veel bezoekers kwamen, mochten wij rondleiden en dan voelden we ons belangrijke personen.

Bernink is weg; zijn museum, nog tijdens zijn leven meer dan één keer uitgebreid, is gebleven. Het schone Twentse land is ook gebleven, al heeft het na dat eerste bezoek van ons menige veer moeten laten. Gelukkig is er ook veel bewaard en toen wij vorig jaar weer onze vakantie in Twente doorbrachten, vonden we dat plekje bij de Beuningerbrug, waar eenmaal onze tent had gestaan, haast onveranderd terug. Alleen werkte de Dinkel nu wat meer op ons reukzintuig, om het maar wat zacht te zeggen...

In de dagen dat Bernink werkte aan de propaganda voor het Twentse land en aan de uitbouw van zijn museum, leefde in Groningen dr. J. Botke, een even enthousiast natuurliefhebber, die o.m. de bibliotheek van de KNNV — toen natuurlijk nog zonder K — verrijkte met een aardig boekje over de Hondsrug.

Botke had wel iets van Bernink: dezelfde behoefte om van zijn enthousiasme te getuigen en anderen te laten delen in de vreugden van het buiten zijn. Tal van grote en kleine geschriften van zijn hand zijn dan ook verschenen, vooral ook over zijn geboorteland: Friesland. Hij was leraar aan de Rijks Middelbare Landbouwschool en hij had een sterk visueel geheugen: wat hij eenmaal bekeken had, kon hij maanden later met een krijtje op het bord prachtig uittekenen. Ook hij liep rond — je had meer zulke mensen in die dagen — met de gedachte, in Groningen een natuurhistorisch streekmuseum te stichten. Of dat met veel perikelen gepaard is gegaan weet ik niet, maar het zal wel. Wel is zeker, dat zijn museum in de oorlogsjaren en daarna nogal eens een veer heeft moeten laten door gedwongen verhuizing en nu nog is het zo, dat de beschikbare ruimte lang niet groot genoeg is. Hoofdzaak is echter, dat Botke doorzette en dat hij een kring van mensen vond, die hem steunde, zodat het museum er kwam. U kunt het vinden — misschien kunt u het ook niet vinden, want het zit een beetje weggestopt — in het Prinsenhof aan het Martinikerkhof, in 't hartje van de stad dus.

Van meet af is het de bedoeling geweest, een overzicht te geven van de landschappen en van de dieren van de eigen omgeving. Weliswaar zijn er in de loop der jaren ook allerlei tropische dingen in het museum beland en daarvoor is een apart zaaltje ingericht, maar hoofdzaak is toch altijd nog de dierenwereld van eigen omgeving: van duinen, heide, weide en polder, van wadden en strand, allemaal landschappen die op vrij korte afstand van Groningen te vinden zijn.

Weinig had ik kunnen vermoeden, dat ik nog eens veel met het museum te maken zou krijgen. Toen echter in 1955 de gemeente Groningen mij benoemde tot schoolbioloog, lag niets meer voor de hand, dan dat de zetel van dit werk zou worden gevestigd in het natuurhistorisch museum, waar een geschikt leslokaal was en waar bovendien volop materiaal aanwezig was.

Zo is er in het museum, dat vóór 1955 een kwijnend bestaan leidde, weer nieuw leven gekomen.

We hebben nu, behalve over een leslokaal, de beschikking over zes zalen. In de eerste vindt u de bovengenoemde landschappen met enkele planten en dieren die erbij behoren.

In de tweede een systematisch overzicht van de vogels, die in Noord-Nederland voorkomen als broed- en als trekvogels. Dit overzicht is vrij compleet, mede door een collectie vogels, die we van het Rijk in bruikleen kregen.

In de derde zaal vitrines met roofvogels, eenden, enz. en met allerlei dieren uit de zee. Verder nog een vitrine met merkwaardige palaeontologische dingen: onderkaak en dijbeenfragment van een mammoet en schedelfragment van een reuzenhert.

We komen dan in de geologische zaal, waarin door onze bekende kalksteenkenner B. Boelens een uiterst belangwekkende geologische verzameling is bijeengebracht. Kenners zijn hier zo gauw niet uitgekeken!

Het volgende zaaltje bergt allerlei tropische dingen, o.m. een grote schelpencollectie, koralen, paradijsvogels, enz.

Uit deze zaal komen we weer in de landschapszaal waarin we onze tocht begonnen en vandaar gaan we nog even een kijkje nemen in de leszaal, omdat hier een tweetal bijenvolken staat. Door een glazen wand zijn ze prachtig te observeren en menig bezoeker heeft er naar de dansende bijen staan kijken.

Verder is er nog een kleine zaal met o.m. een paar grote tableaus met schelpen, die zeer bezienswaardig zijn.

Al met al materiaal genoeg om er uren naar te kijken. Er is in het getal van hen die dit werkelijk komen doen, een lichte stijging, vooral onder de jeugd, die via het schoolbiologen-werk met het museum in contact komt.

In verband met plannen tot algehele reorganisatie van de Groningse musea kunnen we momenteel aan verbouwing en uitbreiding niet denken. We dienen eerst af te wachten wat er uiteindelijk voor definitieve plannen uit de bus komen.

In afwachting daarvan mag ik u vast de verzekering geven, dat u bij een eventueel bezoek aan Groningen welkom bent. Laat ik er nog bij vertellen, dat de leszaal in het museum tevens de vergaderplaats is van de afd. Groningen van de KNNV, zodat u bij uw bezoek min of meer „op eigen grond” staat.